

Nu ska EPA-avtalen i hamn

Den sista december är deadline för förhandlingarna om ett frihandelsavtal mellan EU och AVS-länderna, 79 före detta kolonier. Sedan oktober råder dock oreda i processen då motståndet trappades upp i Afrika.

AVS-LÄNDERNA BESTÅR AV 49 LÄNDER I AFRIKA söder om Sahara, 16 i Västindien och 14 i Stillahavsområdet. 42 av länderna klassas som världens fattigaste. Dessa ska i de så kallade EPA-avtalen öppna upp sina marknader för varor och tjänster från EU och i sin tur få tillgång till EU:s marknader för sina varor.

Men flera ACP-länder säger att de inte är beredda att skriva under eftersom alltför många viktiga frågor är olösta.

Sedan flera år pågår en kampanj, både i Europa och i AVS, för att stoppa avtalen. Robert Sturdy, som gjort en undersökning om EPA för EU:s utskott för internationell handel, sa i maj 2006:

– Utanför EU:s generaldirektorat för handelspolitik är det omöjligt att hitta någon som har ett gott ord att säga om EPA-avtalen.

I Nord kritiseras förhandlingarna för att drivas av europeiska företagsintressen och en liten, ekonomisk elit i ACP-länderna som främst ser till sina egna intressen. Dessutom har förhandlingarna förts utan offentlig debatt, varken i Syd eller i Nord.

I SYD ÄR ORON STOR för de följder ett frihandelsavtal kan föra med sig. Man är bl.a rädd att billiga jordbruksprodukter som subventioneras av europeiska regeringar, ska slå ut den inhemska marknaden. Sådana subventioner är en fråga som EU vägrar att diskutera.

Redan nu har Kenyas tillverkningsindustri drabbats hårt av en viss handelsliberalisering, och man fruktar att den helt kommer att kollapsa med

EPA. I Ghana har redan den lokala marknaden översvämmats av billig europeisk tomatpuré vilket lett till stora svårigheter för den inhemska tomatindustrin. Sedan tidigare har både Elfenbenskusten och Senegal sänkt sina importtullar med följd att tusentals arbetare förlorat sina jobb när importen ökat. På samma sätt riskerar spirande industrier över hela Afrika att slås ut och beroendet av Nord därmed att öka.

I KENYA HAR FORUM FÖR SMÅSKALIGA BÖNDER och landets

människorättskommission nyligen vänt sig till Högsta domstolen för att förmå den att stoppa undertecknandet. De menar att utan insyn i förhandlingar och avtal kan landets medborgares rätt till bland annat rent vatten, sjukvård och ekonomisk trygghet påverkas.

En rad organisationer, både i Syd och i Nord, förespråkar stopp i förhandlingarna och att EU:s allmänna preferenssystem, GSP+, som 15 utvecklingsländer är knutna till och som kopplar samman tullförmåner med hållbar utveckling och god samhällsstyrning, ska gälla istället för EPA. Med detta system skulle vissa nyckelvaror som frukt och grönt, fisk och trä få avgiftsfri tillgång till EU. Men detta avvisar EU.

Kenya, Tanzania, Uganda, Burundi och Rwanda, som har en gemensam tullunion som de vill behålla, skrev dock i slutet av november under ett delavtal. Mauritius, Seychellerna, Madagaskar och Komorerna förhandlar också om ett separat avtal

DET FINNS ÄVEN ETT STARKT MOTSTÅND mot att EU driver på för att de nya avtalen ska omfatta en rad "handelsrelaterade frågor", som investeringsavtal och regler om konkurrens och offentlig upphandling, områden där EU har ett övertag. Dessa s.k. Singaporefrågor vill inte utvecklingsländerna driva i Världshandelsorganisation WTO, eftersom de inskränker regeringarnas

möjligheter att bedriva en självständig ekonomisk politik. Nu försöker EU ta in dem ”bakvägen” i EPA.

I praktiken kan det handla om att afrikanska länder ska öppna sina marknader för EU-företagens tjänster, att dessa tar över viktiga områden som telekommunikationer, banker, försäkringar, hälsovård, undervisning, vatten och byggindustri.

I Europa byggdes vägar, broar och järnvägsnät upp med stöd av staten. När afrikanska stater vill stärka sin infrastruktur får de veta att det arbetet ska ske i privat regi och att man inte kan hindra kontrakten att gå utomlands.

ETT AV DE LÄNDER SOM KRAFTIGAST PROTESTERAT mot dessa frågor är Sydafrika. Landets vice handelsminister Rob Davies säger att Singaporefrågorna varit det främsta hindret för att nå deadline den 31 dec.

Han menar att för de 14 SADC-länderna i södra Afrika är det viktigt att först utveckla sin egen tjänstesektor så att man sedan kan tävla med resursrika europeiska företag på likvärdiga villkor.

Men hans ord gäller för samtliga AVS-länder.

Kerstin Bjurman

Oro förenar AVS-ministrar

I NOVEMBER ANTOG AVS-LÄNDERNAS MINISTRAR ett policydokument där de konstaterar att av de sex regionala förhandlingarna ligger Karibien och Stilla havet före Afrika och att många länder inte kommer att skriva under före 31 december.

De fördömer i starka ordalag EU för att vägra tillfälliga lösningar, som GPS+, för de regioner som inte är färdiga för EPA och de betonar vikten av att inget AVS-land ska råka illa ut för att de inte skriver på. Ett oroande faktum är att många importörer i EU redan nu tvekar om framtida beställningar.

Ministrarna poängterar bland annat att EPA ska vara ett verktyg för och bidra till hållbar utveckling. De uppmanar EU att se till att WTO förlänger sitt nuvarande undantag för AVS-ländernas handel från grundprinciperna i regelverket, så att inga försämringar sker efter 31 december. Dessutom understryker de behovet av en minst 25-årig övergångsperiod med EPA-avtalen.

Kerstin Bjurman

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.